

Συμβούλιο της Επικρατείας: 242/1989 (Τμ. Α')

Πηγή: Ε.Δ.Κ.Α. ΛΑ' 1989, σ. 405

Περίληψη: Ατύχημα και το οφειλόμενον εις υπέρμετρον προσπάθειαν του εργαζομένου να ανταποκριθεί εις ασυνήθεις όρους εργασίας ή εις εργασίαν υπό εξαιρετικώς δυσμενείς συνθήκας. Αι διοικητικάί υπηρεσίαί αρμόδιαί να κρίνουν εάν συνέβη εις ησφαλ/νον βίαιον συμβάν αι δε υγειονομικάί, ητιολογημένως, περί της φύσεως, αιτίων, εκτάσεως, διαρκείας παθήσεως και σχέσεώς της προς ατύχημα και περί του αιτιώδους συνδέσμου. Θάνατος εργαζομένου εξ εμφράγματος λόγω εργασίας υπό καύσωνα.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. ΧΡ. ΦΑΤΟΥΡΟΣ

Εισηγητής: κ. Γ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

Δικηγόρος: κ. Φλέσσας

Επειδή, εκ του συνδυασμού των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρ. 8 και του άρθρ. 34 του ΑΝ 1846/1951 (Α. 179) συνάγεται ότι εργατικόν ατύχημα, εν επελεύσει του οποίου δεν απαιτείται προς συνταξιοδότησιν ή συνδρομή χρονικών προϋποθέσεων, υπάρχει όχι μόνον εις περιπτώσεις, καθ' ας ο θάνατος ή η προς εργασίαν ανικανότης του ησφαλισμένου ή η επιφέρουσα τοιαύτην ανικανότητα επιδείνωσις προϋφισταμένης νόσου οφείλονται εις βίαιον εξωτερικόν συμβάν, επελθόν κατά την εκτέλεσιν της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής, αλλά και εις περιπτώσεις, κατά τας οποίας αι ανωτέρω συνέπειαι οφείλονται εις υπέρμετρον προσπάθειαν, την οποίαν κατέβαλεν εις δεδομένον χρόνον ο εργαζόμενος, δια να ανταποκριθή εις ασυνήθεις όρους εργασίας ή εις το γεγονός ότι υπεχρεώθη ούτος να εργασθή επί ωρισμένον χρόνον υπό εξαιρετικώς δυσμενείς συνθήκας (πρβλ. ΣΤΕ 3968/1981, 1664/1984, 3399, 4084/1985, 37, 3602/1986, 1119/1987). Εξ άλλου, κατά τας διάταξεις των άρθρων 6, 24 επομ. και 29 του Καν. Ασφαλ. Αρμοδ. ΙΚΑ (απόφασις Υπ. Εργασίας υπ' αριθ. 57440/13.1.1938, φ. 33/7.2.1983, τ. Β'), ως αύται μεταγενεστέρως ετροποποιήθησαν, αι μεν διοικητικάί υπηρεσίαί του αναιρεσειόντος Ιδρύματος είναι αρμόδιαί προς διαπίστωσιν, εις εκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν, μετ' έρευναν και εκτίμισιν των συνθηκών

εργασίας, εάν συνέβη εις ησφαλισμένον βίαιον εξωτερικόν συμβάν, τα δε υγειονομικά όργανα του ΙΚΑ, αι γνωματεύσεις των οποίων, εφ' όσον είναι ειδικώς ητιολογημένοι, δεσμεύουν, ως προς τα ανήκοντα εις ταύτα θέματα, τα αρμόδια ασφαλ. όργανα του αναιρεσειόντος Ιδρύματος και τα επιλαμβανόμενα προσφυγής τακτικά διοικητικά δικαστήρια, αποφαίνονται ητιολογημένως περί της φύσεως, των αιτίων, της εκτάσεως και της διάρκειας της σωματικής ή πνευματικής παθήσεως του ησφαλισμένου και περί της σχέσεως αυτής προς το ατύχημα και επί θανόντων, περί των αιτίων του θανάτου (πρβλ. Σ.ΤΕ 1664/1984, 3399/2084/1985, 3602/1986, 1119/1987), επί δε των, κατά τα ανωτέρω, εξαιρετικών συνθηκών εργασίας, περί του αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ τούτων και της διαπιστωθείσης παθήσεως ή του επελθόντος θανάτου (πρβλ. ΣΤΕ 37/1986).

Επειδή, εν προκειμένω, δια της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως εγένοντο ειδικώτερον, δεκτά τα εξής: Ο ησφαλισμένος εις το ΙΚΑ σύζυγος της αναιρεσιβλήτου Ι.Ι. την 25.6.1982, κατά την οποίαν επεκράτει εις Λάρισαν λίαν υψηλή θερμοκρασία (40° Κελσίου), ειργάζετο εις το αυτόθι εμπορικόν κατάστημα ξυλείας του Μ.Ν., απασχολούμενος, ειδικώτερον, εις την στοίβαξιν της ξυλείας εντός του καταστήματος. Ούτος περί την 12.30 ώραν της ημέρας εκείνης ησθάνθη αδιαθεσίαν, συνεπεία της οποίας απεχώρησεν εκ της εργασίας του και μετέβη εις την κατοικίαν του, ένθα ο κληθείς ιατρός συνέστησε την μεταφοράν του εις νοσοκομείον, μεταφερθέντος δε ακολούθως τούτου εις το νοσοκομείον, επήλθεν ο θάνατος αυτού εξ εμφράγματος του μυοκαρδίου. Εν συνεχεία, η αναιρεσίβλητος εζήτησε την συνταξιοδότησίν του εκ μέρους του αναιρεσειόντος Ιδρύματος λόγω θανάτου του συζύγου της. Πράγματι ο Δ/ντης του ανωτέρω υπ/τος ΙΚΑ δι' αποφάσεως εχορήγησεν εις ταύτην σύνταξιν λόγω θανάτου του συζύγου της εκ κοινής νόσου. Η αναιρεσίβλητος ήσκησεν ένστασιν ενώπιον της οικείας ΤΔΕ η οποία λαβούσα υπόψιν τας καταθέσεις των εξετασθέντων μαρτύρων οίτινες κατέθεσαν ότι την ημέραν εκείνην επεκράτει εις Λάρισαν καύσων, η δε εργασία του συζύγου της αναιρεσιβλήτου ήταν πολύ κοπιώδης, συνισταμένη εις την στίβαξιν της ξυλείας εντός της μικράς αποθήκης του καταστήματος, εδέχθη την ασκηθείσαν ένστασιν. Υπό τα δεδομένα ταύτα, το δικάσαν δικαστήριον, επιληφθέν κατόπιν προσφυγή του ΙΚΑ κατά της ανωτέρω αποφάσεως της ΤΔΕ, λαβόν δε περαιτέρω υπ' όψιν και α) ιατρικήν βεβαίωσιν του ιατρού -

ειδικού καρδιολόγου Ν.Κ., όστις προσέφερεν εις τον σύζυγον της αναιρεσιβλήτου τας πρώτας βοηθείας και ο οποίος επικαλείται ως αιτίαν της ασθενείας του θανόντος την, υπό τον φοβερόν καύσωνα της ημέρας εκείνης (44° υπό σκιάν) κωπιώδη εργασίαν του, ως και β) γνωμάτευσιν της οικείας πρωτοβαθμίου υγειονομικής επιτροπής, κατά την οποίαν "η κωπιώδης εργασία είναι επιβαρυντική κατά μεγάλο ποσοστό για τον εξ εμφράγματος θάνατο", εδέχθη ότι ο θανών σύζυγος της αναιρεσιβλήτου κατά την 25/6/1982 υπεχρεώθη να εργασθή επί ωρισμένον χρονικόν διάστημα υπό εξαιρετικώς δυσμενείς καιρικής συνθήκας, συνεπεία των οποίων κατέβαλεν υπέρμετρον προσπάθειαν και, ως εκ τούτου, ο θάνατος αυτού, ως ορθώς εγένετο δεκτόν και υπό της εκδούσης την δια της προσφυγής προσβληθείσαν πράξιν ΤΔΕ, οφείλεται εις εργατικόν ατύχημα. Βάσει δε των σκέψεων τούτων, δια της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως απερρίφθη η υπό του αναιρεσειόντος Ιδρύματος ασκηθείσα προσφυγή.

Επειδή η αναιρεσιβαλλομένη απόφασις, έχουσα το προεκτεθέν περιεχόμενον, ήτοι δεχθείσα ότι ο θάνατος του συζύγου της αναιρεσιβλήτου οφείλεται εις εργατικόν ατύχημα, δοθέντος ότι ούτος υπεχρεώθη επί ωρισμένον χρονικόν διάστημα να εργασθή υπό εξαιρετικώς δυσμενείς καιρικής συνθήκας, ως εκ της συνδρομής των οποίων, δια να ανταποκριθή εις την εργασίαν του, κατέβαλεν υπέρμετρον προσπάθειαν, τυγχάνει ελλιπώς ητιολογημένη, διότι δεν παρατίθεται εις αυτήν τελικόν συμπέρασμα της γνωματεύσεως της επιληφθείσης εν προκειμένω οικείας Α/θμίου Υγειονομικής Επιτροπής, ώστε εξ αυτού να προκύψει εάν η κρίσις ότι ο θάνατος του συζύγου της αναιρεσιβλήτου οφείλεται εις την εργασίαν του υπό τας ανωτέρω δυσμενείς συνθήκας είναι τυχόν κρίσις ανεπίτρεπτος του ιδίου του δικάσαντος δικαστηρίου, ή περιλαμβάνεται πράγματι εις την γνωμάτευσιν της οικείας Α/θμίου Υγειονομικής Επιτροπής, δεδομένου ότι, κατά τα εις τας προηγουμένας σκέψεις, τα υγειονομικά όργανα του ΙΚΑ, είναι τα μόνα αρμόδια να αποφαινόνται δεσμευτικώς περί του αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ των εξαιρετικώς δυσμενών συνθηκών εργασίας και του επελθόντος θανάτου. Συνεπώς, ο σχετικός δια της υπό κρίσιν αιτήσεως προβαλλόμενος μόνος λόγος αναιρέσεως είναι νόμω βάσιμος και πρέπει να γίνη δεκτός.

Επειδή, κατά ταύτα, δεκτής καθοισταμένης της υπό κρίσιν αιτήσεως δια τον προεκτεθέντα λόγον, δέον όπως η μεν προσβαλλομένη απόφασις

αναιρεθή εν τω συνόλω της, η δε υπόθεσις, χρήζουσα διευκρινήσεως, ως προς το πραγματικόν αυτής μέρος, παραπεμφθή, συμφώνως προς την διάταξιν της παρ. 2 του άρθρου 57 του Ν.Δ. 170/73 (Α. 229), ενώπιον του δικάσαντος δικαστηρίου προς νέαν κατ' ουσίαν νόμιμον, κατά τα ανωτέρω, κρίσιν (Αναιρείται η 554/85 ΤΔΠ Λαρίσης).